

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

1. Η θέση της Μ. Βρετανίας

Η απόφαση της βρετανικής κυβέρνησης να εντάξει στη στεράλινα στο Μηχανισμό των Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ) του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος υπαγορεύτηκε περισσότερο από συγκυριακούς οικονομικούς και πολιτικούς λόγους και λιγότερο ως ένα αποφασιστικό βήμα συμμετοχής στη διαδικασία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης (ΕΝΕ). Είναι χαρακτηριστική η δήλωση Major ότι η είσοδος της Βρετανίας στον ΜΣΙ δεν σημαίνει ότι η Βρετανία ενδίδει στην ΕΝΕ.

Το αγγλικό σχέδιο για τη "σκληρή Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (Ecu)" παρουσιάζεται ως εναλλακτική πρόταση (βασισμένη στις δυνάμεις της αγοράς) απέναντι στο σχέδιο Delors για ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα και πλήρη ΕΝΕ σε τρία στάδια.

Στην πραγματικότητα η κα Thatcher και το μεγαλύτερο μέρος του συντηρητικού κόμματος αλλά και το εργατικό κόμμα αντιμετωπίζουν με μεγάλη εχθρότητα την Ευρωπαϊκή οικονομική και νομισματική ένωση. Την περασμένη εβδομάδα ο Helmut Kohl δήλωσε πως θα προτείνει το δεύτερο στάδιο να αρχίσει την 1.1.1994 και εξασφάλισε την άμεση υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Delors, που είχε προτείνει νωρίτερα την 1.1.93 ως ημερομηνία έναρξης της δεύτερης φάσης της ΕΝΕ. Η Βρετανία αρνείται να δεχθεί τον καθορισμό συγκεκριμένης ημερομηνίας και η Μ. Thatcher απειλεί ότι θα προβάλλει veto.

Το αγγλικό σχέδιο για το "σκληρό Ecu" αποτελεί στην πραγματικότητα τακτικό ελιγμό για να στρέψει την συζήτηση αλλού. Βασίζεται στην υπόθεση πως δεν θα οδηγήσει σε ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα παρά μόνο στο πολύ απώτερο μέλλον, και αποβλέπει κυρίως στο να δείξει πως η Βρετανία είναι μέσα στο παιχνίδι και παίζει ενεργό ρόλο στην διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ελπίζοντας ότι όταν αρχίσει η Διακυβερνητική Διάσκεψη για την ΕΝΕ τον Δεκέμβριο θα εξασφαλίσει υποστήριξη από άλλες χώρες μέλη.

Η αντίθεση της Βρετανίας στο σχέδιο Delors για την ΕΝΕ ξεκινάει από το φόβο ότι η στρατηγική για ένα ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα, του οποίου η διαχείριση θα γίνεται από μια ενιαία ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα, θα σημαίνει απώλεια των κυριαρχικών της δικαιωμάτων, και θα οδηγήσει σε μια ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα που δεν θα είναι υπόλογη στην πολιτική εξουσία. Στην πραγματικότητα η βρετανική αντίθεση στην ΕΝΕ ξεκινά από τον

φόβο ότι αναπόφευκτα αυτή θα οδηγήσει στην πολιτική ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας κάτι που τη βρίσκει αντίθετη. Είναι χαρακτηριστική η προχθεσινή (23.10.90) δήλωση του Delors ότι θα πρέπει επιτέλους οι βρετανοί να πουν ξεκάθαρα αν επιθυμούν μια Κοινότητα ή απλώς μια ομάδα εθνικών κρατών.

2. Η Ελλάδα η ΕΝΕ και η συμμετοχή της δραχμής στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ) του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος.

Είναι προφανές ότι η δραχμή δεν είναι δυνατό να ενταχθεί στο ΜΣΙ πριν επιτευχθεί η σύγκλιση των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας προς τις οικονομικές επιδόσεις των εταίρων μας στην Κοινότητα. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να γίνει έτσι κι αλλιώς, ανεξάρτητα από την ανάγκη συμμετοχής μας στο ΜΣΙ και την ΕΝΕ. Χρειάζεται ταχύτερη, πιο τολμηρή και πιο αποτελεσματική πολιτική οικονομικής σταθεροποίησης από αυτήν που ακολουθείται σήμερα. Αυτό είναι ανεξάρτητο από τις τυχόν θεσμικές ρυθμίσεις στα πλαίσια της ΕΝΕ της Ευρώπης "δύο-ταχυτήτων" στην οποία πρέπει να αντιταχούμε γιατί αν τη δεχτούμε θα οδηγηθούμε μόνιμα στο περιθώριο.

Επομένως η άποψη ότι πρέπει να παραδεχθούμε την Ευρώπη των δύο ταχυτήτων δεν είναι ορθή. Ούτε είναι ορθή η άποψη ότι απειλείται η συνοχή της Κοινότητας από τα προβλήματα της ενοποιητικής διαδικασίας. Όλα τα κράτη-μέλη, με εξαίρεση βέβαια τη Βρετανία, συμφωνούν τώρα πως το δεύτερο στάδιο της ΕΝΕ πρέπει να αρχίσει μέχρι το 1994. Αν η Βρετανία επιμείνει στη σημερινή θέση της απλώς θα χάσει το τρένο. Οι άλλοι θα προχωρήσουν. Για μας υπάρχει επίσης σοβαρός κίνδυνος ότι θα μείνουμε πίσω εκ των πραγμάτων. Για το λόγο αυτό πρέπει να θέσουμε σα στόχο τη συμμετοχή της δραχμής στον ΜΣΙ όσο πιο γρήγορα το επιτρέπει η κατάσταση της οικονομίας μας.

Φυσικά πλήρης συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ) εκτός από τα πλεονεκτήματα (συναλλαγματική σταθερότητα, χαμηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού, περισσότερες επενδύσεις) ενέχει κινδύνους για την οικονομία μας και συνεπάγεται μεγάλο κόστος. Δε σημαίνει μόνο ότι αναγκαστικά θα ακολουθούμε την νομισματική πολιτική της Bundesbank. Η απώλεια της δυνατότητας να μεταβάλουμε την ονομαστική ισοτιμία της δραχμής σημαίνει πως το βάρος για την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας και την εξασφάλιση ισορροπίας στο ισοζύγιο πληρωμών θα πέσει στην αμοιβή εργασίας. Αναπόφευκτα, θα έχουμε σοβαρή μείωση των πραγματικών εισοδημάτων. Για το λόγο αυτό όταν έλθει η ώρα να μπει η δραχμή στον ΜΣΙ, η συναλλαγματική της ισοτιμία θα πρέπει να είναι ανταγωνιστική.

Η απώλεια εισοδημάτων που συνεπάγεται η πλήρης συμμετοχή μας στο ΕΝΣ και στην ΕΝΕ είναι το ισχυρότερο επιχείρημα για τη διεκδίκηση πόρων και την θεσμοθέτηση της κοινωνικής χάρτας. Την καθιέρωση δηλαδή μηχανισμών που θα μεταφέρουν πόρους από την Κοινότητα στις οικονομικά αδύνατες περιοχές και χώρες και θα κατοχυρώνουν τα δικαιώματα των εργαζομένων. Για το λόγο αυτό συμφέρει στη χώρα μας να προχωρήσουν οι διαδικασίες για τα επόμενα στάδια της ΕΝΕ και να μη μείνουμε στο πρώτο στάδιο της πλήρους συμμετοχής όλων στο ΕΝΣ.

Φυσικά η Ελλάδα πρέπει να ⁶⁰ ενταχθεί με αυτές τις χώρες που είναι υπέρ μιας βραδύτερης μετάβασης στο 2ο και 3ο στάδιο της ΕΝΕ. Πρέπει επίσης να πάρει πιο σοβαρά μέτρα για την οικονομική σύγκλιση. Υπάρχει παράλληλα το πρόβλημα της παραχώρησης στην Κοινότητα κυριαρχικών μας δικαιωμάτων σχετικά με την άσκηση της οικονομικής μας πολιτικής. Σε τελευταία ανάλυση όμως η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να δεχθεί την ΕΝΕ και να συμμετάσχει σ αυτή γιατί θα είναι σε χειρότερη θέση αν μείνει έξω.

Η Πολιτική Ένωση

Για την πολιτική ένωση σημειώνω πως το βάρος της συζήτησης έχει πέσει σε διαδικαστικά και νομικά κυρίως θέματα και δεν θίγει την ουσιαστική πολιτική πλευρά του θέματος. Νομίζω πως τα γεγονότα τρέχουν πιο γρήγορα από όσο έχουμε αντιληφθεί εδώ στην Ελλάδα και πολλές από τις συζητήσεις που γίνονται έχουν πια ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Μόλις πριν τρεις μέρες (23.10.90) ο Delors παρουσίασε το όραμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια μελλοντική Ομοσπονδιακή Ευρώπη. Οι προτάσεις αυτές δίνουν για πρώτη φορά στην Κοινότητα μια πραγματική πολιτική διάσταση. Η Επιτροπή έχει την άποψη πως η αναμόρφωση των πολιτικών θεσμών θα πρέπει να βασισθεί στη σημερινή τριγωνική ισορροπία ανάμεσα στην Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών. Σύμφωνα με τις προτάσεις αυτές η Ομοσπονδιακή Ευρώπη θα έχει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως νομοθετικό της σώμα, την Επιτροπή ως εκτελεστικό της σώμα και το Συμβούλιο των Υπουργών ως την Άνω Βουλή (Senate).

Επομένως τα θέματα που θα τεθούν αργά ή γρήγορα στη Διακυβερνητική Σύνοδο είναι: (1) Τι μέρος από τα κυριαρχικά τους δικαιώματα (sovereignty) θα απεμπολήσουν τα Κράτη-μέλη, (2) Ποιός ακριβώς θα πρέπει να είναι ο τελικός Ομοσπονδιακός χαρακτήρας της Ευρώπης και (3) Πως και πότε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα πρέπει να διευρυνθεί.

Αυτά είναι τα θέματα πάνω στα οποία νομίζω πως τα ελληνικά πολιτικά κόμματα και η πολιτική ηγεσία του τόπου πρέπει να πάρουν συγκεκριμένα θέση.